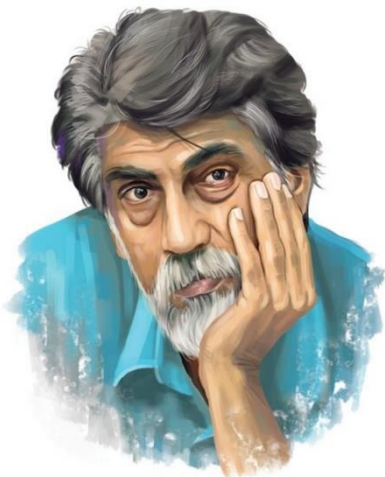

رازِ زندگی

قیصر امین پور

نام: قیصر

نام خانوادگی: امین پور

تاریخ تولد: ۱۳۳۸/۲/۲

مدرک تحصیلی: دکترای ادبیات فارسی

امین پور در سال ۱۳۵۷ دیپلم تجربی گرفت و سپس تحصیلات دانشگاهی خود را در رشته دامپزشکی در دانشگاه تهران آغاز کرد. وی در سال ۱۳۵۸ با انصراف از رشته دامپزشکی، به جمع دانشجویان علوم اجتماعی پیوست. قیصر امین پور مجدداً در سال ۱۳۶۳ تغییر رشته داد و تحصیلات خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران دنبال کرد و در بهمن ماه سال ۱۳۷۶ با دریافت مدرک دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران فارغ التحصیل شد.

دکتر قیصر امین پور از زمره شاعرانی بود که از همان آغاز فعالیت های حوزه هنری به جمع گروه شعر آنجا پیوست و همگام با سایر شاعران فعال حوزه هنری در بسیاری از شب های شعر برگزار شده در جبهه های دفاع مقدس شرکت کرد و در مناطق مختلف عملیاتی به شعرخوانی پرداخت. او عضو شورای شعر و ادبیات حوزه بود و در تشکیل جلسات شعرخوانی و نقد و بررسی شعر و تشویق و ترغیب شاعران جوان انقلاب نقش مؤثر و ارزنده ای داشت. سر انجام در آبان ماه ۱۳۸۶ درگذشت.

برخی از آثار: طوفان در پرانتز، منظومه ظهر روز دهم، مثل چشمه مثل رود، بی بال پریدن، مجموعه شعر آینه های ناگهان، به قول پرستو، دستور زبان عشق.

شعر راز زندگی از سروده های قیصر امین پور است که در قالب نیمایی سروده شده است.

راز زندگی :

غنچه با دل گرفته، گفت: «زندگی لب ز خنده بستن است. گوشه ای درون خود نشستن است.»

غنچه با ناراحتی (به گل) گفت: زندگی نخندیدن و در گوشه ای غمگین و تنها نشستن است.

نکات دستوری :

این بند سه جمله دارد:

غنچه، نهاد جمله ی اول و زندگی، نهاد اول جمله دوم و سوم است. نهاد در جمله سوم به قرینه

حذف شده است.

دل گرفته ترکیب وصفی و درون خود ترکیب اضافی است.

واژه های گرفته، خنده و گوشه همگی غیر ساده هستند.

آرایه ها:

• تشخیص (حرف زدن غنچه) (کنایه (دل گرفته کنایه از غمگین بودن)

گل به خنده، گفت: «زندگی شکفتن است. با زبان سبز، راز گفتن است.»

گل با خنده (به غنچه) گفت: زندگی مانند شکفتن گل است. راز و رمز زندگی را با زبانی سبز

(مانند برگ گل ها و درختان) بیان کردن است .

نکات دستوری :

این بند سه جمله دارد.

گل ، نهاد جمله ی اول ، زندگی نهاد جمله دوم و سوم است که در جمله سوم نهاد به قرینه حذف شده است.

آرایه‌ها:

- تشخیص (حرف زدن گل)
- تناسب یا مراعات نظیر (گل، غنچه، شکفتن، سبز)
- کنایه (با زبان سبز راز گفتن کنایه از بازگو کردن راز زندگی با شادابی و طراوت)

گفت‌وگوی غنچه و گل از درون باغچه باز هم به گوش می‌رسد.

گفت‌وگوی غنچه و گل از درون باغچه همچنان شنیده می‌شود.

نکات دستوری :

این بند سه جمله دارد.

ترکیب اضافی گفت و گوی غنچه و گل ، نهاد جمله ی اول "تو" نهاد جمله ی دوم و ترکیب وصفی «کدام یک» نهاد جمله سوم است.

آرایه‌ها:

- تشخیص (حرف زدن گل و غنچه)

توجه فکر می‌کنی؟ راستی کدام یک درست گفته اند؟

توجه فکری درباره‌ی گفت‌وگوی آنها می‌کنی؟ به نظرت حرف کدام یک از آنها درست است؟

من که فکر می‌کنم گل به رازِ زندگی اشاره کرده است. هر چه باشد او گل است. گل، یکی دو پیرهن بیشتر ز غنچه پاره کرده است.

من که فکر می‌کنم گل، رازِ زندگی را فهمیده و به آن اشاره کرده است. بالأخره او گل است و تجربه‌اش در زندگی از غنچه بیشتر است.

آرایه‌ها:

- تشخیص (اشاره کردن گل)
- کنایه (پیرهن پاره کردن کنایه از تجربه داشتن)
- ارسال المثل (به کار بردن ضرب المثل در شعر)

معنی لغات درس

گرفته:

بسته، مسدود

دل گرفته:

غمگین، ناراحت

بزاز:

پارچه فروش

ثواب:

مزد، پاداش، پاداش کار خوب و پسندیده در جهان آخرت

تاختن:

اسب دواندن، تند رفتن

آبادی:

شهر، روستا

هم خانواده

فکر: افکار، تفکر، متفکر

حق: حقیقت، حقوق، احقاق

اشاره: اشارت، مشورت، مستشار

وقت: اوقات، موقت

خارج: خروج، اخراج، مخرج

مقدار: قدر، مقادیر، مُقدّر

معذرت: عذر، معذور، اعتذار

کلمات متضاد

گرفته ≠ باز

دل گرفته ≠ شاد

خنده ≠ گریه

بستن ≠ باز کردن، گشودن

درون ≠ بیرون

شکفتن ≠ پژمردن

گفتن ≠ سکوت

درست ≠ غلط

بیشتر ≠ کمتر

کوناگون ≠ یکسان

جوانمردی ≠ نامردی

ثواب ≠ گناه

حق ≠ باطل

دورتر ≠ نزدیکتر

پیاده ≠ خسته

درک مطلب

نظر غنچه و گل را با هم مقایسه و دو تفاوت آنها را بیان کنید.

از نظر غنچه، زندگی یعنی نخندیدن و غمگین بودن اما از نظر گل، زندگی یعنی شادابی و طروات داشتن.

از نظر غنچه، زندگی یعنی گوشه‌گیری و تنهایی اما از نظر گل، زندگی یعنی شکوفایی و رشد.

به نظر شما راز زندگی چیست؟

به نظر من راز زندگی، داشتن انگیزه و حرکت و تلاش برای رسیدن به موفقیت و دوری از غم و غصه است.

منظور از گل یکی دو پیرهن بیشتر ز غنچه پاره کرده است چیست؟

یعنی تجربه‌ی گل از غنچه بیشتر است.

چرا شاعر دل گرفته را به غنچه و خنده را به گل نسبت داده است؟

به خاطر شکل ظاهری آنها که غنچه بسته است ولی گل شکوفا شده است.

دانش ادبی

گاهی، شاعر یا نویسنده برای اثربخشی بیشتر، زیباتر ساختن و ساده کردن مفاهیم شعر و نوشته‌ی خود از زبان موجودات و اشیا سخن می‌گوید و رفتار انسانی را به آنها نسبت می‌دهد؛ مانند «غنچه با دل گرفته، گفت / گل به خنده گفت».

در این نمونه، شاعر، غنچه و گل را مانند انسان پنداشته و ویژگی انسانی را به آنها نسبت داده است. به این کار **شخصیت‌بخشی** می‌گویند.

مناظره: گاهی در نوشته یا شعر، شخصیت‌های انسانی و یا غیر انسانی به صورت پرسش و پاسخ و یا بحث و مجادله به گفت‌وگو می‌پردازند، که به این کار **مناظره** می‌گویند. در شعری که خواندید، شاعر با رو به رو قرار دادن غنچه و گل و هم‌سخنی آن دو از این شیوه (مناظره) بهره گرفته است.

کارگاه درس پژوهی

چند شی انتخاب کنید و ویژگی های انسانی را به آنها نسبت دهید و داستانی کوتاه بسازید.

کتاب: کیفم را باز کردم. ناکهان صدایی شنیدم دیدم یکی از کتابهای درسی به من گفت:

«مرا بخوان!» فوراً کتاب را از کیف در آوردم و مشغول خواندن شدم. (حرف زدن کتاب)

درخت: برگهای سبز و شاخههای درخت بر اثر وزش باد بهاری به رقص درآمدند و جلوهی

زیبایی به حیاط خانهی ما دادند (رقصیدن درخت)

ابر و غنچه: ناکهان بادی وزید و ابر گریه کرد. از گریهی ابرهای آسمان، غنچههای باغچه

خندیدند و به گل تبدیل شدند (گریهی ابر و خندهی غنچه)

بهترین داستان را با ذکر دلیل انتخاب کنید.

در داستان آخر، باران را به گریه کردن ابر تشبیه کردیم درحالیکه گریه کردن یک ویژگی

انسانی است. علاوه بر آن، شکفتن غنچه را نیز به خندیدن که یکی از ویژگیهای انسانی است

مانند کردیم. به نظر من این داستان کوتاه به علت به کار بردن دو آرایهی تشخیص (جان

بخشی به اشیا) بهترین داستان بود.

در شعر شیر خدا بیت آن دم صبح قیامت تاثیر حلقه ی در شد از او دامن گیر به چه واقعه ای

اشاره دارد؟ تحقیق کنید و به کلاس گزارش دهید.

این بیت به سحرگاه ضربت خوردن امام علی که برای نماز صبح به سمت مسجد کوفه می رفت

اشاره دارد. این واقعه در مسجد کوفه توسط ابن ملجم مرادی اتفاق افتاد و به شهادت امام

علی در روز ۲۱ رمضان انجامید.

درک و دریافت

با توجه به متن مرد اسب سوار چه ویژگی هایی داشت ؟

مرد اسب سوار، فردی فرصت طلب بود که نه تنها خیرش به دیگران نمی‌رسید بلکه اگر

شرایط برایش مهیا می‌شد اقدام به دزدی هم می‌کرد.

منظور بزاز از گفتن اینکه باید بار خودم را خودم به دوش بکشم چه بود ؟

بزاز فهمیده بود که مرد اسب‌سوار دزد است و با گفتن این جمله قصد داشت بسته‌ی پارچه‌ها

را به او ندهد.

پنج رویداد مهم داستان را به ترتیب بیان کنید.

۱. مرد بزاز از اسب‌سوار درخواست کرد که بسته‌ی پارچه‌ها را روی اسبش بگذارد.

۲. اسب‌سوار درخواست بزاز را نمی‌پذیرد.

۳. اسب‌سوار با دیدن یک خرگوش، با سرعت او را دنبال می‌کند.

۴. اسب‌سوار به این فکر می‌افتد که بار بزاز را بدزد.

۵. مرد بزاز با دیدن سرعت اسب، از دادن بارش به اسب‌سوار پشیمان می‌شود.

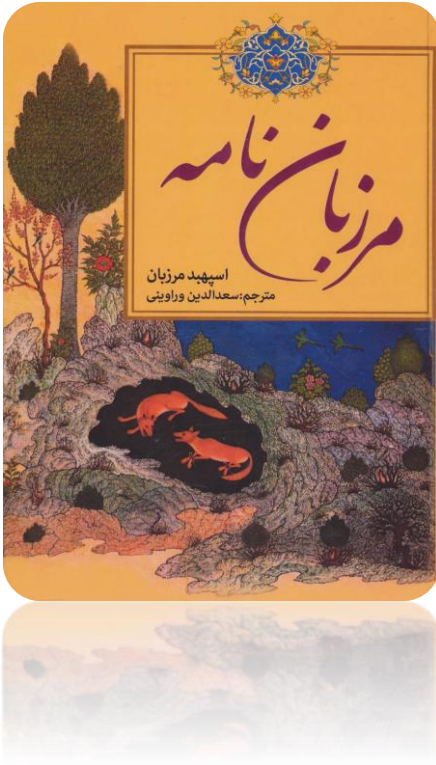
مرزبان نامه :

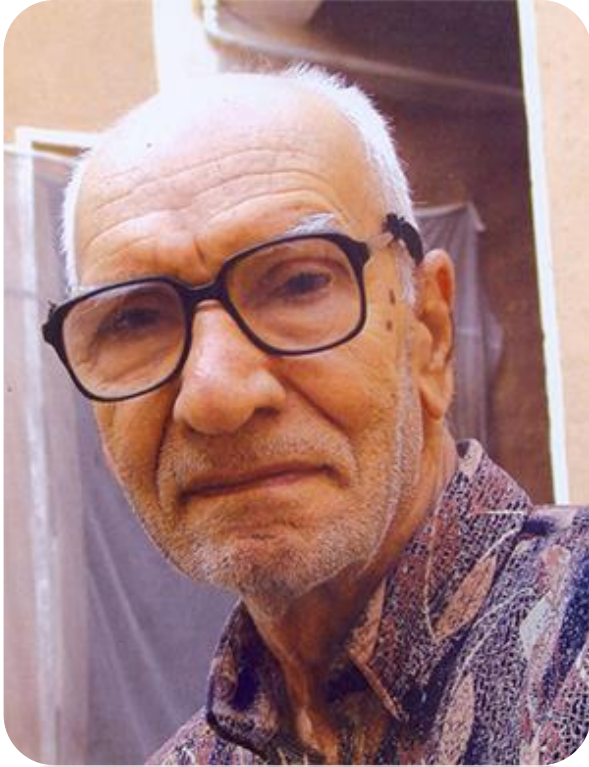
مرزبان نامه، کتابی است منسوب به مرزبان بن رستم بن شهریار که توسط شهاب‌الدین احمد بن محمد بن عرب‌شاه، به عربی ترجمه و در آن تصرفاتی صورت گرفته و اشعار عربی و احادیث اسلامی، بدان افزوده شده است.

این کتاب، دربردارنده داستان‌ها و حکایت‌های بسیار کهن می‌باشد و باور بر این است که این کتاب در اصل، به یکی از گویش‌های فارسی میانه و آن طوری که وراوینی می‌گوید، به زبان طبری کهن تألیف شده بوده است که دو بار به‌طور جداگانه توسط سعدالدین وراوینی و محمد بن غازی ملطیوی به نثر فنی فارسی دری برگردانده شده است. ملطیوی نام اثر خود را «روضه العقول» نهاده است.

اثر حاضر، در واقع، تعریب متن ترکی ترجمه‌شده از فارسی است.

البته علامه قزوینی و شاید پیش از وی «هوتسما» در دائرةالمعارف اسلامی با تکیه به قول حاجی خلیفه در «کشف الظنون»، این کتاب را بدون توجه به محتوای آن تألیف ابن عرب‌شاه بشمار آورده‌اند، نه ترجمه از متن ترکی یا فارسی و ابن عرب‌شاه نیز خود در آغاز کتاب با تکیه به لفظ «وضعت»، آب صافی روی دست همه ریخته است

مهدی آذر یزدی

(زاده ۲۷ اسفند ۱۳۰۰ در یزد - ۱۸ تیر ۱۳۸۸)
نویسنده کودک و نوجوان اهل محله خرمشاه یزد در ایران بود. او هرگز ازدواج نکرد و هیچ‌گاه به کار دولتی مشغول نشد. در واقع، تنها لذت زندگی‌اش، کتاب خواندن بود. او اولین نویسنده‌ای است که در ایران به فکر نوشتن داستان برای کودکان و نوجوانان افتاد. به همین دلیل است که عنوان «پدر ادبیات کودک و نوجوان ایران» را به او داده‌اند. همچنین به خاطر آثار ارزشمند او در حوزه کتاب کودک، روز درگذشت او به نام روز ملی ادبیات کودک و نوجوان نام‌گذاری شده است.

معروف‌ترین اثر او مجموعه «قصه‌های خوب برای

بچه‌های خوب» نام دارد. او جایزه یونسکو و نیز جایزه سلطنتی کتاب سال را پیش از انقلاب ۱۳۵۷ دریافت کرده بود و سه کتاب او توسط شورای کتاب کودک به عنوان کتاب برگزیده سال انتخاب شد.

معنی کلمات :

بزاز : پارچه فروش

گوناگون : مختلف

ده : روستا

دوره گرد : فروشنده ای بدون محل کسب دائم در حال حرکت

آبادی : روستا

جوانمردی : سخاوت و بخشندگی

سپاس گزار : شکرگزار

هم نوع : همانند ، هم جنس

پسندیده : خوب ، برگزیده

ثواب : پاداش نیک

متاسف : دارای احساس اندوه و افسوس از وقوع امری یا از دست دادن کسی یا چیزی

تاب : توانایی ، تحمل

بی انصافی : بی عدالتی

تاختن : با سرعت حرکت کردن یا دویدن

معذرت : عذر خواهی

کلمات مهم املائی درس :

راز - غنچه - شکفتن - زبان سبز - گفت و گو - پیرهن - قیصر - اثربخشی - مفاهیم - موجودات اشیا -
اعمال انسانی - نسبت می دهد - شخصیت بخشی - مناظره - بحث و مجادله - رو به رو - قرار
دادن - هم سخنی - نمایشنامه - نقش راوی - بقیه ی اعضا - نحوه ی اجرا - موافق و مخالف دلیل
- نقد - چگونگی - طنز - عمرگران مایه - خدمت - سلطان - زور بازو - توانگر - درویش - مشقت -
برهی - مذلت - رهایی - کمر زرین - آهن نخته - صرف - صیف - شتا - شکم خیره - دوتا - بزاز -
گوناگون - ده های اطراف - دوره گرد - آبادی - راه بیابانی - اسب سوار - آهسته - بسته ی پارچه
- دوش - خسته - آقا - حالا - جوانمردی - سپاسگزار - دعاگو - همنوع - پسندیده - ثواب - متاسف -
دیشب - گاه و جو - تاب و توان - بی انصافی - کنار جاده - خرگوش - فرار - صد قدم - دنبال -
کوله بر - اتفاقا - پارچه فروش - معذرت - راضی - پیاده و خسته - مقدار - منزل - لطف - متشکرم -
زحمت - قصه های برگزیده - مرزبان نامه - آذر یزدی - محتوا - ارتباط - عنوان - فصل